

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא קמא קו

עניין: משכוני נפשך אדרב למה לך

שאגת אריה החדשות סוף סי' טו

סבירי ליה לדרב, וראיתי בנ"י שכתב וז"ל משמע דהוי שמיע ליה מיניה דליתא להא דרב. ולפי ענ"ד הוא דוחק דהוה לי למימר הכי שמעינא מינך דלית לך לדרב, ועוד למה המתין רמא בר חמא עד

אלא ודאי מתחילה באמת היה סבר רמא בר חמא דרב נחמן סבירי ליה כרב, עד לבסוף שתירץ רב נחמן לא קשיא כאן בקפץ, מדקאמר לא קשיא כו' מכלל דלא בא אלא לתרץ אליבא דרב ואיהו לא סבירי ליה הכי, לכן הקשה משכוני נפשך אדרב למה לך. מכאן אתה למד דגם רבא שתירץ בפרק הזהב

יד מלאכי

תרמב. תרגמה פלוני אליבא דפלוני*

משמע דאליבא דאותו פלוני הוא שתירץ כן, אבל איהו לא ס"ל הכי. כן למדתי מדברי מרן בכס"מ פ"ד מוהל' תרומות הל' ט' בשם מהר"י קורקוס, דמדקמשני רבא קושיא דמקשה ר' יוחנן על ריש לקיש, אע"ג דלית הלכתא כוותיה, ולא קאמר תרגמה אליבא דריש לקיש, משמע דרבא כריש לקיש ס"ל בתרומה מיהא, מודמתרין לה אליביה, ע"כ. הא למדת, דאי הוה קאמר תלמודא תרגמה אליבא דריש לקיש, הוה משמע דליה לא ס"ל הכי.

ואין צורך להאריך בזה, דתלמוד ערוך הוא בידינו בפרק הגוזל קמא (ב"ק) ק"ו א' אמר ליה רמי בר חמא לרב נחמן, מכדי דרב לא סבירא לך, משכוני נפשך אדרב למה לך. אמר ליה לפרושא לדרב, דרב הכי מתרין לה למתנין. ופירש רש"י משכוני נפשך לבוא במקומו לתרין קושיות ולהעמיד דבריו, ע"כ.

אכן נראה לענ"ד לפרש לפי מה שקבלתי אף שלא מצאתי הדבר בשום פוסק מפוסקים הראשונים ז"ל, והענין דלפעמים מצינו האמוראים האחרונים מתרין דברי האמוראים הקודמים להם על מה שהקשו על דבריהם ממתני' או מברייטא, ומתרין האחרונים כאן איירי באופן זה וכאן באופן זה, ולא נאמר בתירוצו זה לא קשיא, ולפעמים קאמר הש"ס לא קשיא כאן באופן זה וכאן באופן זה, ומאיזה טעם קאמר לא קשיא, ומאיזה טעם במקום אחר לא קאמר לא קשיא אלא קאמר כאן וכו'. אלא הענין הוא היכא שהאמורא מתרין וכוונתו רק ליישב דברי אמורא הקודם וליה לא סבירי ליה להלכתא דברי האמורא הקודם, קאמר לא קשיא ר"ל שעל האמורא הקודם לא קשיא מהאי ברייתא או מהאי מתניתין, דהאי ברייתא מוקי האמורא הקודם על אופן זה ולא קשיא עליו כלום. והיכא שהאמורא האחרון רוצה למוקים שיהיה דברי הראשון להלכתא, קאמר סתם כאן איירי באופן זה ולא קאמר לא קשיא להודיע שאין כוונתו רק לתרין הקושיא על האמורא אלא הדבר כן לדינא.

והנה אף שקבלתי כן, היה הדבר כמסתפק בעיני, עד שמצאתי און לי, והיא לפענ"ד ראייה נכונה וברורה מדאמרינן בפרק הגוזל קמא (דף ק"ו.) אהא דאמר רב מנה לי בידך אין לך בידי כלום, ונשבע ובאו עדים פטור, ואמר יתיב רב נחמן וקאמר להא שמעתא, והקשה עליו רב אחא בר מניומי ממתני' היכן פקדוני כו', ותירץ לו רב נחמן, וחזר והקשה לו אימא סיפא כו', ותירץ לו רב נחמן לא קשיא כאן בקפץ כאן בשלא קפץ, אמר ליה רמי בר חמא לרב נחמן מכדי דרב לא סבירא לך, משכוני נפשך אדרב למה לך, א"ל לפרושה לדרב דרב הכי מתרין לה למתני'. ופירש רש"י משכוני נפשך לבא במקומו לתרין קושיא ולהעמיד דבריו כו' ע"ש. ויש לדקדק חדא מנא ליה לרמי בר חמא דרב נחמן לא